

Sygn. akt III APa 43/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Pietkun (spr.)
Sędziowie:	SSA Janina Cieślikowska SSA Irena Różańska-Dorosz
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa Akademii Medycznej we W. i Zakładowej Organizacji Związkowej (...) we W.

przeciwko Zakładowej Organizacji Związkowej (...) Region D. we W.

o ustalenie uprawnień

na skutek apelacji Zakładowej Organizacji Związkowej (...) Region D. we W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 29 czerwca 2011 r. sygn. akt VII P 29/10

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w sprawie w części dotyczącej rozprawy z dnia 29 czerwca 2011 roku i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 29 czerwca 2011 r. ustalił, że pomiędzy powodem - Akademią Medyczną im. (...) we W., a stroną pozwaną Zakładową Organizacją Związkową (...) Region D. we W. nie istnieje stosunek prawny, którego treścią byłyby wynikające z ustawy z 23 maja 1991r. o związkach zawodowych uprawnienia strony pozwanej - jako zakładowej organizacji związkowej oraz odpowiadające tym uprawnieniom obowiązki strony powodowej - jako pracodawcy i nie obciążył strony pozwanej kosztami procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany (...) Region D. jest związkiem zawodowym wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego. Przewodniczącym Komisji Zakładowej (...) Region D. jest dr n. med. B. J.. Strona pozwana w informacji

datowanej z dnia 10 lipca 2008 r. przekazała pismo, które nie spełniało przesłanek wymienionych w art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych. Pismo to jest datowane na dzień 10 marca 2008 r., a podaje stan na 29 lutego 2008 r. i wskazuje tylko liczbę członków, a nie precyzuje liczby pracowników. Drugie pismo z 10 lipca 2008 r. także podaje tylko liczbę członków na dzień 29 lutego 2008 r., a nie zawiera liczby pracowników na dzień 30 czerwca 2008 r. Od dnia 10 sierpnia 2008 r. pozwany nie przekazywał pracodawcy w ogóle informacji określonej w art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych. W toku procesu wymaganych informacji również strona pozwana nie złożyła.

Przy tak poczynionych ustaleniach sąd I instancji przyjął, że zakładowa organizacja związkowa na mocy postanowień art. 25 1 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 854 ze zm.) jest zobligowana przedstawić co kwartał - według stanu na ostatni jego dzień - w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale pracodawcy bądź dowódcy jednostki, informację o łącznej liczbie członków tej organizacji, w tym liczbie pracowników, wykonawców, funkcjonariuszy. Nie musi to być lista imienna, wystarczy przedstawienie konkretnych liczb. Informacja ta jest oświadczeniem wiedzy, nie tworzy praw podmiotowych ani ich nie pozbawia, a jedynie pozwala na uzyskanie przez pracodawcę wiedzy, czy organizacja posiada uprawnienia organizacji związkowej w rozumieniu art. 25¹ ust.1 ustawy, a w konsekwencji, czy wskazani uchwałą jej zarządu pracownicy podlegają ochronie związkowej przewidzianej w art. 32 ust. 1.

Art. 25 l u.z.z. nie zawiera trybu weryfikacji danych przedstawionych przez zakładową organizację środkiem jakim dysponuje pracodawca jest wniesienie na podstawie art. 189 k.p.c. powództwa o ustalenie nieistnienia uprawnień konkretnej zakładowej organizacji związkowej. Jest niewątpliwe, że pracodawca bądź dowódca jednostki na interes prawny w takim negatywnym ustaleniu. Właściwym do rozpoznania tego rodzaju sprawy jest sąd pracy.

Sąd Najwyższy stwierdził również, że jeżeli pracodawca w określonym terminie (10 dni po zakończeniu kwartału) nie uzyskał wymaganych przez art. 25 1 ust. 2 u.z.z. informacji, ma prawo przyjąć, że od tej daty zakładowej organizacji związkowej nie przysługują już ustawowe uprawnienia, co nie wyłącza możliwości wykazania przez organizację związkową, że pomimo nie przedstawienia pracodawcy wymaganych informacji w ustawowym terminie, zrzeszała ona co najmniej 10 członków.

Strona pozwana nie przekazywała pracodawcy informacji do których przekazywania została zobligowana ustawą i nie uzupełniała też tych braków podczas całego procesu należało orzec jak w wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. biorąc pod uwagę, że stroną pozwaną jest organizacja związkowa utrzymująca się ze składek członkowskich.

Apelację od powyższego wyroku złożyła strona pozwana zarzucając :

- nieważność postępowania wynikającą z faktu, że termin do odbioru przesyłki zawierającej zawiadomienie o terminie rozprawy i wezwania przewodniczącego upłynął w dniu 4 lipca 2011 r., a rozprawa odbyła się w dniu 29 czerwca 2011 r. ,
- brak właściwości rzeczowej sądu pracy do rozpoznania niniejszego sporu , ze wskazaniem jako właściwego sądu rejestrowego, czym naruszono przepis art. 200 § 1 kpc w zw. z art. 36 § 1 ustawy o związkach zawodowych, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Skarżący naprowadza, że w terminach składał sprawozdania dotyczące liczby członków z.o.z. działającej u strony powodowej. Nadto wskazuje, iż niezasadnie ustalił Sąd Okręgowy, że strona pozwana mimo wezwania nie wykazała również w toku procesu liczby członków działających u strony powodowej. Wydany wyrok, zdaniem strony pozwanej jest wydany z pokrzywdzeniem samej strony, interesu publicznego, a nawet wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja strony pozwanej podlega uwzględnieniu. Głównym zarzutem podniesionym w apelacji przez skarżącego jest zarzut nieważności postępowania dotyczący pozbawienia możliwości obrony w zakresie ostatniej rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku. Ten zarzut jest w pełni zasadny. Wskazać należy, iż okoliczności warunkujące nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 kpc sąd drugiej instancji na podstawie art. 378 ust. 1 kpc rozpoznaje apelację w granicach apelacji, jednak w granicach zaskarżenia z urzędu bierze pod uwagę nieważność postępowania.

Z akt sprawy jednoznacznie wynika, że termin ostatniej rozprawy, po zamknięciu której nastąpiło wydanie wyroku, został wyznaczony na dzień 29 czerwca 2011 r. W tej dacie rozprawa odbyła się. Pozwany został zawiadomiony na dwa adresy i na te adresy został wezwany przewodniczący ZOZ (...). Na termin rozprawy dowody doręczenia odpowiednio zawiadomień i wezwania kierowane do strony pozwanej nie wróciły. Przesyłki sądowe z zawiadomieniem i wezwaniem kierowane na adres przy ulicy (...) we W. zostały zwrócone Sądowi Okręgowemu w dniu 8 lipca 2011 r., na ulicę (...) (wezwanie dla przewodniczącego) w dniu 6 lipca 2011 r.; wszystkie po upływie terminu dwukrotnego awizo. W dniu rozprawy sąd I instancji nie posiadał dowodów doręczenia, nie wiedział czy zawiadomienia i wezwanie zostało skutecznie doręczone i w jakiej dacie. Dopiero po zwrocie przez urząd pocztowy przesyłek, wynikało że bezskutecznie upłynął dwukrotny termin awizo. Nadto terminy do odbioru przesyłek po dacie drugiego awizo upływały odpowiednio w dniu 4 lipca 2011 r. i 1 lipca 2011 r. W aktach sprawy znajdowały się natomiast dowody doręczenia dotyczące odroczonej rozprawy z dnia 10 czerwca 2011 r.

W świetle powyższego przeprowadzenie rozprawy w dniu 29 czerwca 2011 r., po zamknięciu której nastąpiło wydanie wyroku dotknięte było nieważnością postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc w postaci pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw.

Ten zarzut już decyduje o uwzględnieniu apelacji strony pozwanej, w kierunku uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania w zakresie objętym rozprawą z dnia 29 czerwca 2011 r. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Niezależnie od powyższego przy ponownym rozpoznaniu sprawy wymagane będzie uzupełnienie postępowania dowodowego przez Sąd Okręgowy.

Strona powodowa Akademia Medyczna dochodzi ustalenia w trybie art. 189 kpc, że stronie pozwanej Zakładowej Organizacji związkowej NSZZ (...) Regionu D. nie przysługują uprawnienia zakładowej organizacji związkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. tj. 2001 r./79/854 ze zm.). Powodowie naprowadzają, że pozwana organizacja związkowa nie uczyniła zadość wymogowi z art. 25¹ ust 2 ustawy. W myśl tego przepisu organizacja, o której mowa w ust. 1, przedstawia co kwartał - według stanu na ostatni dzień kwartału - w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, pracodawcy albo dowódcy jednostki, o której mowa w ust. 1 pkt 2, informację o łącznej liczbie członków tej organizacji, w tym o liczbie członków, o których mowa w ust. 1. Ten ostatni wymóg tyczy wskazania liczby członków będących pracownikami lub osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą u pracodawcy objętego działaniem tej organizacji albo funkcjonariuszami, o których mowa w art. 2 ust. 6, pełniącymi służbę w jednostce objętej działaniem tej organizacji.

Zarzut apelacji sprowadzający się do niewłaściwości rzeczowej sądu pracy w zakresie przedmiotowego ustalenia, jest oczywiście bezzasadny.

W przedmiotowej kwestii w wyroku z dnia 20 maja 2011 r. sygn. akt II PK 295/10 Sąd Najwyższy uznał za dopuszczalne powództwo o ustalenie, wskazując na precedensowy charakter takiej sprawy.

Z kolei strona powodowa w pismach procesowych, a nawet w toku rozprawy apelacyjnej podnosiła kwestie dotyczące działania strony pozwanej czy wyboru jej organów i osób pełniących poszczególne funkcje z naruszeniem zasad wynikających ze statutu. W tym zakresie należy wskazać aktualne stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 6 maja 2010 r. sygn. akt II PK 344/09, iż zgodność działania związku zawodowego ze statutem nie podlega ocenie sądu pracy.

Uszło jednak uwadze Sądu Okręgowego, że warunkiem skutecznego dochodzenia przez stronę ustalenia istnienia prawa lub stosunku prawnego, a w pewnych sytuacjach również faktu prawotwórczego, jest wykazanie interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc. Sąd Okręgowy w ogóle nie wskazał w czym przejawia się ów interes prawny powoda w przedmiotowym dochodzeniu. W toku procesu powodowa Akademia Medyczna w piśmie procesowym z dnia 5 maja 2009 r. podała okoliczności uzasadniające istnienie interesu prawnego w ustaleniu, nie zwalnia to jednak Sądu I instancji od dokonania oceny istnienia tej przesłanki, a przede wszystkim wskazania okoliczności warunkujących dopuszczalność danego procesu o ustalenie. Enigmatyczne powołanie się na oczywistość takowego interesu procesowego po stronie powodowej nie czyni zadość wymaganiami oceny faktycznego istnienia tej przesłanki, jak również fakt powołania w innym akapicie uzasadnienia przepisu art. 32 ust. 1 ustawy w innym kontekście.

W zakresie przedmiotowego ustalenia, nawet w razie niewykazania w wymaganym terminie i w wymaganej treści, przez stronę pozwaną, przymiotu zakładowej organizacji związkowej w rozumieniu art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych, zasadnie przyjął sąd I instancji iż jest to możliwe w każdym czasie. Obowiązek organizacji związkowej sprowadza się nie tylko do wykazania liczby członków jej organizacji u danego pracodawcy, ale również wskazania liczby tych którzy w danym okresie są pracownikami lub osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą u pracodawcy objętego działaniem tej organizacji albo funkcjonariuszami, o których mowa w art. 2 ust. 6, pełniącymi służbę w jednostce objętej działaniem tej organizacji. Łącznie z pismami składanymi nawet jako załączniki do apelacji pisma strony pozwanej dotyczące liczby członków u strony powodowej oczywiście nie spełniały wymogu co do danych z art. 25¹ ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy. Możliwość nawet następczego po upływie terminów z art. 25¹ w/ w ustawy wykazania przymiotu zakładowej organizacji związkowej w rozumieniu tego przepisu dotyczy wszelkich środków dowodowych dostępnych w procesie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2008r. I PK 98/08). Decydujące są więc wszelkie środki dowodowe, a nie tylko pisma składanych przez pozwaną stronie powodowej. W tym zakresie pominął sąd I instancji okoliczności zapodane przez stronę pozwaną już w odpowiedzi na pozew # k 190 i 191. Strona pozwana wskazała tam nazwiska członków związku zawodowego powołując się na ich status pracowniczy. W tej sytuacji wymagane jest zweryfikowanie czy w całym spornym okresie, czy też w innych datach te osoby były członkami pozwanego związku zawodowego, a z drugiej strony ustalenie czy i w jakim okresie pozostawały w zatrudnieniu u strony pozwanej na podstawie umowy o pracę lub tytułów wskazanych w art. 25¹ ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o związkach zawodowych, zwłaszcza że liczba wskazanych osób czyniłaby zadość wymogowi 10 osób wymaganych w świetle owego przepisu.

Zgodnie z art. 33¹ ust. 1 powołanej ustawy pracodawca, na pisemny wniosek zakładowej organizacji związkowej i za pisemną zgodą pracownika, jest obowiązany pobierać z wynagrodzenia pracownika składkę związkową w zadeklarowanej przez niego wysokości. Ustalenia wymaga więc czy strona powodowa Akademia Medyczna dokonuje potrącania owych składek związkowych, gdyby to czyniła na rzecz co najmniej 10 osób # pracowników i członków strony pozwanej, to wskazywałoby iż posiadała wiedzę decydującą o statusie tej organizacji związkowej. Istota oceny w przedmiotowej sprawie nie sprowadza się bowiem jedynie do formalistycznego składania co kwartał wymaganych danych, ale w razie sporu decyduje rzeczywisty stan wiedzy pracodawcy co do liczby członków związku i podstawy ich zatrudnienia.

Rozstrzygnięcie dokonane w sentencji zaskarżonego wyroku, niezależnie od jego zasadności, rozstrzyga o nieistnieniu stosunku prawnego na dzień wydania wyroku. Niezależnie od tego jakie będą wyniki ponownej oceny materiału dowodowego, należy wskazać że strona powodowa wnosila o ustalenie przedmiotowe w związku z zaniechaniem, w jej ocenie przez stronę pozwaną składania informacji w trybie art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych od określonej daty. W zależności od wyniku postępowania dowodowego rzeczą sądu I instancji będzie również wskazanie ewentualnie od jakiej daty stronie pozwanej nie przysługują uprawnienia zakładowej organizacji związkowej.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy nie rozpoznał w ogóle sprawy w odniesieniu do drugiej strony powodowej # ZOZ (...) we W.. Ta druga strona powodowa figuruje w pozwie, ale w toku procesu sąd I instancji nie zweryfikował jaki zakres ustalenia jest przedmiotem jej żądania. Należy oddzielić sytuację

kiedy drugi związek zawodowy wraz z pracodawcą dochodzą ustalenia określonej treści ,iż strona pozwana nie korzysta z przymiotu zakładowej organizacji związkowej w stosunku do pracodawcy, czy też przedmiotem roszczenia ZOZ (...) we W. jest ustalenie nieistnienia owego przymiotu w stosunku do drugiej organizacji zakładowej. W zależności od tego strona powodowa roszczenia ZOZ (...) we W. winna wykazać interes prawny w przedmiotowym ustaleniu, a sąd rozpoznając ponownie sprawę dokonać jego oceny jako przesłanki warunkującej dopuszczalność ustalenia w trybie art. 189 kpc, zwłaszcza że w zależności od treści żądania drugiej strony powodowej, a także roli na gruncie stosunków z zakresu prawa pracy , nie ma podstaw do utożsamiania interesu prawnego pracodawcy i związku zawodowego w kwestii przedmiotowego ustalenia.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy rzeczą sądu I instancji będzie przeprowadzenie postępowania dowodowego we wskazanym kierunku i dopiero na tej podstawie dokona oceny żądań pozwu.

Z tych motywów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 2 kpc .

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 4 kpc, a orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym znajduje uzasadnienie w art. 108 § 2 kpc.

R.S.